

REPUBLIKA SRBIJA

**Visoka poslovna škola
strukovnih studija**

Leskovac, Vlade Jovanovića 8

Tel. 016/254-961,

faks: 016/242-536

www.vpsle.edu.rs

OSNOVI EKONOMIJE

1.1. Ekonomija proučava ekonomske zakone:

- a) međunarodne trgovine,
- b) makroekonomije,
- c) proizvodnje, raspodele, razmene i potrošnje.**

1.2. Cilj proizvodnje je:

- a) stvaranje materijalnih dobara i usluga radi podmirivanja ljudskih potreba,**
- b) obezbeđivanje zaliha proizvoda,
- c) zamena sredstava rada.

1.3. Predmeti rada su:

- a) repromaterijal i alati,
- b) materije na koje ljudi deluju sredstvima za rad u cilju prilagodjavanja svojim potrebama,**
- c) polufabrikati i komponente za ugradnju.

1.4. Rentabilnost izražava zahtev da se:

- a) ostvari određen dohodak uz što manje ulaganje faktora proizvodnje,**
- b) proizvede određen obim proizvodnje uz što manji utrošak materijala,
- c) proizvede određen obim proizvodnje za što kraće vreme.

1.5. Društveni bruto proizvod je:

- a) ukupno proizvedena količina materijalnih dobara i izvršenih usluga u jednoj zemlji tokom jedne godine,**
- b) ukupan društveni proizvod u desetogodišnjem periodu,
- c) suma materijalnih troškova i akumulacije.

1.6. Novac ima funkciju blaga ako je:

- a) investiran,
- b) konvertovan,
- c) tezaurisan.**

1.7. Monetarna ravnoteža je usaglašenost između:

- a) raspoložive i potrebne količine novca u jednoj zemlji,**
- b) priliva i odliva deviza,
- c) akumulacije i investicija.

1.8. Tržišna cena je:

- a) prosečna cena proizvodnje,
- b) cena koštanja,
- c) novčani izraz tržišne vrednosti robe.**

1.9. Amortizacija je proces rabaćenja (trošenja):

- a) **sredstava za rad,**
- b) predmeta rada,
- c) zemljišta.

1.10. Profit predstavlja razliku između:

- a) ukupnog prihoda i varijabilnih troškova,
- b) vrednosti sredstava za rad i fiksnih troškova,
- c) **ukupnih prihoda i ukupnih troškova poslovanja.**

1.11. Bruto investicije čine:

- a) finansijske investicije i rabat,
- b) **neto investicije i amortizacija,**
- c) neproizvodne investicije i amortizacija.

1.12. Dezinvestiranje postoji kada su:

- a) **investicije manje od amortizacije,**
- b) investicije veće od amortizacije,
- c) investicije jednake amortizaciji.

1.13. Kamata je:

- a) finansijski prinos od akcija,
- b) **finansijski prinos od novčanih fondova i pozajmljenih novčanih sredstava,**
- c) finansijski prinos od gotovog novca u blagajni.

1.14. Platni bilans je:

- a) sistematski pregled priliva i odliva deviza rezidenata i nerezidenata, izražen u raznim originalnim valutama,
- b) sistematski pregled robnog izvoza i uvoza, iskazan u novčanim jedinicama,
- c) **sistematski pregled svih ekonomskih transakcija između rezidenata jedne zemlje i rezidenata drugih zemalja, za određeni vremenski period, izražen u jedinstvenoj valuti.**

1.15. Fleksibilni devizni kurs je:

- a) **kurs koji se slobodno formira pod uticajem ponude i tražnje deviza na deviznom tržištu,**
- b) kurs koji formiraju menjačnice u međusobnim transakcijama,
- c) kurs koji formiraju brokeri i dileri na robnim berzama.

2.1. Ekonomski zakoni su:

- a) poslovne norme,
- b) **pravilnosti koje se ispoljavaju u ekonomskoj oblasti društvenog života,**
- c) zakoni o poslovanju preduzeća.

2.2. Potrošnja je:

- a) **proces zadovoljavanja ljudskih potreba,**
- b) promet u maloprodaji,
- c) konzumiranje berzanskih proizvoda.

2.3. Proizvodni odnosi su:

- a) odnosi između radnika i menadžera u industriji,
- b) **odnosi između ljudi u procesu društvene proizvodnje,**
- c) odnosi između poslodavaca, sindikata i države.

2.4. Nacionalni dohodak se raspoređuje na:

- a) **ličnu potrošnju i akumulaciju,**
- b) ličnu potrošnju i amortizaciju,
- c) amortizaciju i akumulaciju.

2.5. Društvena reprodukcija prema razmerama (obimu) može biti:

- a) naturalna i robna,
- b) jednostavna i složena,
- c) **prosta, proširena i umanjena.**

2.6. Moneta je:

- a) **kovani novac,**
- b) papirni novac,
- c) kreditni novac.

2.7. Deflacija nastaje kada je u opticaju:

- a) veća količina novca od potrebne,
- b) **manja količina novca od potrebne,**
- c) količina novca jednaka potrebnoj količini.

2.8. Monopol je stanje tržišta sa:

- a) **jednim prodavcem,**
- b) jednim kupcem,
- c) dva prodavca.

2.9. Tražnja određene vrste robe zavisi od:

- a) kvaliteta, cena robe i troškova amortizacije,
- b) raznovrsnosti ponude i cene koštanja,
- c) **prihoda stanovništva, cena robe i potreba (ukusa, želja, navika) potrošača.**

2.10. Fiksni troškovi su:

- a) **troškovi sredstava za rad,**
- b) troškovi predmeta rada,
- c) transportni troškovi.

2.11. Profitna stopa je pokazatelj:

- a) produktivnosti,
- b) **rentabilnosti,**
- c) ekonomičnosti.

2.12. Tehnička struktura investicija obuhvata:

- a) realne i finansijske investicije,
- b) **građevinske objekte, opremu i ostalo,**
- c) privredne i neprivredne investicije.

2.13. Platni bilans čine:

- a) finansijski i valutni bilans,
- b) bilans usluga i devizni bilans,
- c) **bilans tekućih transakcija i bilans kapitalnih transakcija.**

2.14. Devize su:

- a) **sva potraživanja izražena u stranoj valuti (depoziti, menice, čekovi i sl.), kao i efektivni strani novac (novčanice i kovani novac), osim zlatnika i srebrnjaka.**
- b) sve obaveze izražene u stranoj valuti, kao i efektivni strani novac, uključujući zlatnike i srebrnjake.
- c) efektivni strani novac, zlatnici i srebrnjaci.

2.15. Prema dospeću obveznice mogu biti:

- a) dnevne, nedeljne i mesečne,
- b) mesečne i godišnje,
- c) **kratkoročne, srednjoročne i dugoročne.**

3.1. Ekonomija kao nauka istražuje:

- a) **zakonitosti u ekonomskoj oblasti društvenog života,**
- b) indikatore ekonomičnosti,
- c) organizaciju društvenog života.

3.2. Proces razmene odvija se:

- a) u transportu,
- b) **na tržištu,**
- c) u fabrici.

3.3. Osnovni faktori proizvodnje su:

- a) **radna snaga, sredstva za rad i predmeti rada,**
- b) mašine, uređaji i oprema,
- c) materijali i oruđa za rad.

3.4. Ekonomičnost izražava zahtev da se:

- a) proizvede određeni obim proizvodnje uz što manje ulaganje ljudskog rada,
- b) ostvari određeni dohodak za što kraće vreme,
- c) **proizvede određena vrednost uz što niže troškove faktora proizvodnje.**

3.5. Društveni proizvod u odnosu na nacionalni dohodak je:

- a) manji,
- b) **veći,**
- c) isti.

3.6. Najvažnije funkcije novca su:

- a) uravnoteženje odnosa potrošnje i štednje,
- b) **mera vrednosti, sredstvo prometa, sredstvo plaćanja, tezaurisanje i svetski novac,**
- c) ravnomerna raspodela društvenog proizvoda.

3.7. Inflacija nastaje kada je u opticaju:

- a) **veća količina novca od potrebne,**
- b) manja količina novca od potrebne,
- c) količina novca jednaka potrebnoj količini.

3.8. Slobodna konkurencija je tržišno stanje sa:

- a) dva prodavca i dva kupca,
- b) malim brojem prodavaca i kupaca,
- c) **velikim brojem prodavaca i kupaca.**

3.9. Stopa amortizacije je odnos između:

- a) amortizacije i utrošenih predmeta rada,
- b) amortizacije i zaliha materijala,
- c) **amortizacije i vrednosti angažovanih sredstava rada u proizvodnji.**

3.10. Trgovačka marža (rabat) je:

- a) **razlika između prodajne i nabavne cene trgovca, namenjena pokriću troškova prometa i ostvarivanju profita,**
- b) maloprodajni popust za odloženo plaćanje,
- c) raspon nivelisanih cena u maloprodaji.

3.11. Kamatna stopa (k) se izračunava korišćenjem formule:

- a) $k' = (\text{Kamata} : \text{Zajmovni fondovi}) \times 100,$
- b) $k' = (\text{Kamata} : \text{Akcijski kapital}) \times 100,$
- c) **$k' = (\text{Kamata} : \text{Zajmovni kapital}) \times 100.$**

3.12. Bruto domaće investicije finansiraju se iz:

- a) potrošačkih kredita,
- b) **domaće akumulacije i amortizacije,**
- c) trgovačke marže.

3.13. Štednja stanovništva spada u:

- a) **finansijske investicije,**
- b) realne investicije,
- c) proizvodne investicije.

3.14. Bilans tekućih transakcija čine:

- a) **bilans robe i usluga i transferi,**
- b) bilans kredita i investicija,
- c) bilans direktnih investicija i promene deviznih rezervi.

3.15. Dve osnovne vrste deviznih kurseva su:

- a) opšti i posebni devizni kurs,
- b) kratkoročni i dugoročni devizni kurs,
- c) **fiksni i fleksibilni (fluktuirajući) devizni kurs.**

4.1. Pravilnosti koje se ispoljavaju u ekonomskoj oblasti društvenog života su:

- a) zakoni raspodele,
- b) **ekonomski zakoni,**
- c) zakoni razmene.

4.2. Proces proizvodnje je:

- a) proces transformacije oruđa za rad,
- b) **proces razmene materije između čoveka i prirode,**
- c) proces pružanja proizvodnih usluga.

4.3. Ključni ekonomski principi su:

- a) informisanost i pravednost,
- b) organizovanost, uravnoteženost i obuhvatnost,
- c) **produktivnost, ekonomičnost i rentabilnost.**

4.4. Društveni proizvod čine:

- a) **amortizacija i novostvorena vrednost (nacionalni dohodak),**
- b) amortizacija i preneti vrednost (materijalni troškovi),
- c) amortizacija i akumulacija.

4.5. Robni promet obuhvata:

- a) fazu nabavke (N-P) i fazu prodaje (P-N),
- b) **fazu prodaje (R-N) i fazu kupovine (N-R),**
- c) fazu prodaje (P-N) i fazu naplate (N-P).

4.6. Menica je pismena obaveza:

- a) poverioca,
- b) komisionara,
- c) **dužnika.**

4.7. Devizni kurs je:

- a) berzanska cena zlata,
- b) projekcija deviznog bilansa,
- c) **cena strane valute izražena u domaćoj valuti.**

4.8. Elastičnost tražnje je:

- a) **moгуćnost prilagođavanja tražnje promenama cena,**
- b) mogućnost prilagođavanja proizvodnje promenama cena,
- c) mogućnost prilagođavanja ponude promenama cena.

4.9. Revalvacija je:

- a) povećanje tržišne cene zlata,
- b) **zakonsko povećanje vrednosti nacionalne valute u odnosu na druge valute,**
- c) nivelacija veleprodajnih cena.

4.10. Stopa akumulativnosti je:

- a) odnos između ukupnog prihoda i varijabilnih troškova,
- b) odnos između amortizacije i fiksnih troškova,
- c) **odnos između akumulacije i angažovanih sredstava.**

4.11. Dividenda je dohodak od:

- a) **akcija,**
- b) štednih uloga,
- c) nekretnina.

4.12. Neto investicije predstavljaju razliku između:

- a) **bruto investicija i amortizacije,**
- b) bruto prihoda i troškova,
- c) bruto profita i poreza.

4.13. Devizno tržište je:

- a) mesto na kome se vrši prodaja deviznih obveznica i akcija,
- b) **mesto na kome se vrši kupoprodaja deviza i formira devizni kurs,**
- c) mesto na kome se vrši kupovina deviznih hartija od vrednosti.

4.14. Obveznice i akcije su najznačajniji oblici:

- a) ulaganja u zalihe materijala,
- b) neprivrednih investicija,
- c) **portfolio plasmana.**

4.15. Recesija je:

- a) rast proizvodnje i zaposlenosti,
- b) stagnacija proizvodnje i zaposlenosti,
- c) **značajno opadanje proizvodnje i zaposlenosti.**

5.1. Društveno bogatstvo su sva nagomilana materijalna dobra kojima raspolaže društvo, a:

- a) Proizvod su rada svih privrednih subjekata i građana u jednoj godini.
- b) **Proizvod su rada prošlih i sadašnjih generacija određene zajednice.**
- c) Obuhvata sva novčana sredstva sa kojima raspolaže određena zajednica.

5.2. Društveni proizvod je veći od nacionalnog dohotka za:

- a) **Vrednost amortizacije.**
- b) Vrednost predmeta rada.
- c) Vrednost materijala za reprodukciju.

5.3. Varijabilni troškovi se menjaju zavisno od obima proizvodnje, pa su u odnosu na proizvodnju:

- a) Nepromenljivi.
- b) **Proporcionalni.**
- c) Konstantni.

5.4. Apsolutna zemljišta renta je renta koju:

- a) **Donosi svaka parcela koja se daje u zakup bez obzira na kvalitet zemljišta.**
- b) Naplaćuje svaki zakupodavac u apsolutnom iznosu.
- c) Donosi svaka parcela u zakupu koja ima izuzetno visok nivo kvaliteta zemljišta.

5.5. Berza je:

- a) Stalno organizovano tržište vrednosnim papirima.
- b) Stalno organizovano tržište robe iz robnih rezervi.
- c) **Stalno organizovano tržište vrednosnim papirima, novcem, robom i uslugama.**

5.6. Budžet je:

- a) **Proračun državnih prihoda i rashoda za jednu fiskalnu godinu.**

- b) Količina novca sa kojima raspolaže jedno domaćinstvo.
- c) Proračun prihoda i priliva preduzeća za jednu poslovnu godinu.

5.7. Broker je:

- a) Posrednik u trgovini koji zaključuje ugovore u svoje ime i za svoj račun.
- b) Posrednik u trgovini koji zaključuje ugovore u tuđe ime, a za tuđ račun.**
- c) Trgovac hartijama od vrednosti.

5.8. Konkurentnost je:

- a) Sposobnost da se proizvede kvalitetan proizvod.
- b) Borba roba na tržištu.
- c) Sposobnost ponudjača robe da bude bolji od drugog na tržištu.**

5.9. Elastičnost ponude označava mogućnost prilagodjavanja ponude robe njenoj:

- a) Tražnji.
- b) Količini.
- c) Ceni.**

6.1. Društvena podela rada je:

- a) Raspodela materijalnog bogatstva između članova jednog društva.
- b) Opredeljivanje članova jednog društva da se bave odredjenom vrstom delatnosti u društvenoj proizvodnji.**
- c) Društveni plan podele proizvodnih delatnosti kojima će se baviti odredjeni privredni subjekti.

6.2. Izvoz kapitala je posledica:

- a) Druge tehnološke revolucije.**
- b) Izvoza zlata i deviznih rezervi u druge zemlje.
- c) Viškova kapitalnih dobara u jednoj zemlji.

6.3. Bankarska dobit je:

- a) Celokupna kamata koju ostvari banka u jednoj poslovnoj godini.
- b) Razlika između ostvarenog prihoda banke i troškova poslovanja.**
- c) Razlika između aktivne i pasivne kamatne stope banke.

6.4. Utvrđivanje zadataka i ciljeva koji se žele postići u budućoj privrednoj delatnosti u odredjenom periodu je:

- a) Organizovanje.
- b) Planiranje.**
- c) Projektovanje.

6.5. Porez na dodatu vrednost kao oblik svefaznog poreza na promet se plaća:

- a) U svakoj fazi prometnog ciklusa.**
- b) Po završetku svih faza prometnog ciklusa.
- c) Na kraju poslovne godine.

6.6. Protekcionizam se zalaže za:

- a) Poboljšanje svog položaja na domaćem tržištu.
- b) Zaštitu nacionalnog tržišta od strane konkurencije.**
- c) Zaštitu monopola od strane konkurencije.

6.7. Holding kompanija upravlja:

- a) **Drugim kompanijama.**
- b) Većinskim delom nacionalnog tržišta.
- c) Stranim kompanijama koje posluju na nacionalnom tržištu.

6.8. Radna snaga, sredstva za rad i predmeti rada su:

- a) **Osnovni faktori proizvodnje.**
- b) Sredstva za reprodukciju preduzeća.
- c) Tri oblika kapitala.

6.9. Trampa je:

- a) Oblik razmene roba na tržištu.
- b) **Najjednostavniji oblik razmene roba.**
- c) Razmena robe za novac.

6.10. Profitna stopa, kao odnos prisvojenog viška vrednosti i angažovanog kapitala, izračunava se po formuli:

- a) $pf = [m : (c + v)] \times 100$
- b) $pf = m : (c - v) \times 100$
- c) $pf = m : (c + v)$

6.11. Cena koštanja je:

- a) Cena po kojoj se roba prodaje na tržištu.
- b) **Troškovi proizvodnje svedeni na jedinicu proizvoda.**
- c) Ukupni varijabilni troškovi proizvodnje jednog proizvoda.

7.1. Restrukturiranje preduzeća obuhvata:

- a) Ponovno poslovno strukturiranje preduzeća prema promenjenim tržišnim uslovima.
- b) Restituciju svojinske osnove preduzeća.
- c) **Promenu izgleda i organizacije velikih poslovnih sistema.**

7.2. Siva ekonomija obuhvata:

- a) Ekonomske aktivnosti koje se obavljaju na tzv. „crnom tržištu“.
- b) **Skup ekonomskih aktivnosti koje se obavljaju van institucionalnog privrednog ambijenta.**
- c) Skup ekonomskih aktivnosti koje se obavljaju u tzv. „zelenoj zoni“

7.3. Vrednost robe na koju se obračunava carina naziva se:

- a) Carinska stopa.
- b) Uvozna roba.
- c) **Carinska osnovica.**

7.4. Aukcija je način prodaje robe kod koga su na mestu gde se posao zaključuje:

- a) Prisutni prodavac i kupac.
- b) **Prisutni prodavac, kupac i roba.**
- c) Prisutan prodavac i roba.

7.5. Potrebe su:

- a) **Osnovna pokretačka snaga proizvodnje.**
- b) Osnovna pokretačka snaga prodaje.
- c) Osnovna pokretačka snaga nabavke.

7.6. Svetska banka je posebna organizacija Ujedinjenih nacija koja:

- a) Daje dugoročne kredite za razvoj svetske ekonomije.
- b) Daje dugoročne kredite multinacionalnim kompanijama koje investiraju u nerazvijene zemlje.
- c) Daje dugoročne kredite za obnovu zemalja od rata ili za ekonomski razvoj nerazvijenih zemalja.**

7.7. Proizvodna funkcija je:

- a) Odnos između obima proizvodnje i angažovanih faktora proizvodnje.**
- b) Odnos između proizvodnje i ukupnog prihoda.
- c) Matematički izraz proizvodnje preduzeća.

7.8. Promene u društveno-ekonomskoj strukturi savremenog društva nazivaju se:

- a) Vlasnička transformacija.
- b) Period multinacionalnih korporacija.
- c) Prelazni-tranzicioni period.**

7.9. Hartija od vrednosti je:

- a) Bilo koja vrednost kapitala.
- b) Papirni novac.**
- c) Bilo koja vrednost novca.

7.10. Carina je instrument kvalitativnog regulisanja:

- a) Transporta..
- b) Uvoza.**
- c) Poreskih prihoda države.

8.1. Kvota je:

- a) Slična kontingentu.**
- b) Učešće na tržištu.
- c) Isto što i kartel.

8.2. Medjunarodni monetarni fond je:

- a) Isto što i Svetska banka.
- b) Specijalna agencija Ujedinjenih nacija.**
- c) Svetska trgovinska organizacija.

8.3. Bankarski poslovi obuhvataju:

- a) Poslove platnog prometa i poslove kreditiranja.**
- b) Poslove kreditiranja medjunarodnog platnog prometa države.
- c) Poslove kreditiranja gradjana i pravnih lica.

8.4. Akcija kao hartija od vrednosti određuje:

- a) Udeo svih ekonomskih aktivnosti preduzeća na tržištu.
- b) Udeo akcionara u imovini privrednog društva.**
- c) Udeo preduzeća u holding kompaniji.

8.5. Tržište je:

- a) Celokupnost medjusobnih odnosa ponude i tražnje proizvoda i usluga.
- b) Celokupnost medjusobnih odnosa preduzeća.
- c) Celokupnost medjusobnih odnosa ponude i tražnje roba i faktora proizvodnje.**

8.6. Inflacija kao neprekidni rast opšteg nivoa cena znači:

- a) **Neprekidno opadanje realne vrednosti novca.**
- b) Neprekidni rast realne vrednosti novca.
- c) Neprekidni rast realne vrednosti društvenog bogatstva.

8.7. Deficit platnog bilansa neke zemlje predstavlja:

- a) Dugovanje koje se mora tokom godine izmiriti zlatom ili iz deviznih rezervi.
- b) Dugovanje koje se mora u narednom periodu izmiriti kreditima.
- c) **Dugovanje koje se u narednom periodu mora izmiriti izvozom robe i usluga.**

8.8. Pod fuzijom se podrazumeva:

- a) **Spajanje dva preduzeća slične veličine.**
- b) Spajanje dva preduzeća različite veličine.
- c) Razdvajanje dva preduzeća slične veličine.

7.9. Marginalni kapitalni koeficijent predstavlja:

- a) Odnos kapitala i profita.
- b) Prirast profita u odnosu na uloženi kapital
- c) **Odnos investicija i prirasta proizvodnje.**

8.10. GATT je skraćenica za:

- a) Organizaciju za ekonomsku saradnju i razvoj.
- b) **Opšti sporazum o carinama i trgovini.**
- c) Organizaciju zemalja izvoznica nafte.